

Juridiska fakultetsstyrelsen
Karol Nowak, universitetslektor
Henrik Wenander, professor

Remiss: En tydlig beslutsordning för deltagande i Natos samlade verksamhet för avskräckning och försvar (Ds 2025:11)

Fö2025/00731

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, som har anmodats att yttra sig över rubricerat betänkande, får härmed avge följande yttrande. Yttrandet har utarbetats av universitetslektor Karol Nowak och professor Henrik Wenander.

I promemorian lämnas förslag som syftar till att skapa bättre förutsättningar för Sverige att delta i det operativa militära samarbetet inom Nato. Det föreslås att det i lag införs en särskild reglering av hur beslut ska fattas om att sätta in svenska väpnade styrkor för deltagande i Natos samlade verksamhet för avskräckning och försvar.

Det är enligt fakultetsstyrelsens mening uppenbart att den föreslagna justeringen är nödvändig med tanke på Sveriges medlemskap i NATO. Utgångspunkten och huvudregeln är att det är riksdagen som beslutar om att sätta in svenska styrkor men att situationer kan komma att uppstå som kräver särskilt snabba beslut och som i vissa fall måste delegeras till regeringen. Fakultetsstyrelsen tillstyrker förslaget med följande kommentarer till de föreslagna förändringarna i lagtexten.

Förslaget avseende begränsningar av antalet personer i den styrka som får sättas in med stöd av bestämmelserna är ändamålsenligt, då det tydligt anger att det är fråga om en begränsad styrka under en förhållandevis kort tidsperiod. Emellertid kan en sådan begränsning i

vissa delar tänkas bli kontraproduktiv och angivelsen vad gäller antalet soldater kan framstå som arbiträr.

En möjlighet vore att ersätta antalet soldater med kriterier som vanligtvis används vid lagstiftning såsom ”synnerlig brådska”, ”proportionalitet”, kanske till och med ett uppenbarhetsrekvisit för att kunna sätta in trupp på det angivna sättet. Det är fullt tänkbart att såväl färre som fler soldater kan behöva sättas i med mycket kort varsel. Vad gäller det förra scenariot kan det vara fråga om att markera militär närvaro inför ett uppenbart och hastigt uppkommet hot, vad gäller det senare scenariot att omedelbart möta en invasion. Modern krigföring låter sig inte enkelt förutses och en flexibilitet parat med tydliga gränser är av största vikt för att kunna åstadkomma ett effektivt försvar med bibehållen legalitet. Till detta kan fogas att angivandet av militär styrka i antalet soldater är ett svagt mått på slagfärdighet.

I författningskommentaren hänvisas (s. 78) till att det inte närmare anges vad som avses med svenska intressen utan att detta måste avgöras från fall till fall. En liknande diskussion bör även kunna föras vad gäller antalet soldater. Detta skulle med fördel kunna ske till exempel genom krav på att insättandet av svensk trupp måste stå i proportion till de krav som ställs vad gäller våra internationella åtaganden och hotet mot landet. I sammanhanget går det även att ställa upp ett uppenbarhetskrav för de lägen då man vill vara säker på full ändamålsenlighet.

Enligt delegation

Karol Nowak

Henrik Wenander